

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 28.05.1982, sp. zn. 4 Cz 7/82, ECLI:CZ:NS:1982:4.CZ.7.1982.1

Číslo: 9/1984

Právní věta: Nevyhnutným predpokladom priznania odškodnenia za pracovný úraz je aj bezpečné preukázanie príčinnej súvislosti medzi úrazovým dejom a poškodením zdravia pracovníka nestačí tu teda len pripustenie možnosti zhoršenia zdravotného stavu pracovníka v dôsledku poškodenia zdravia úrazovým dejom pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 28.05.1982

Spisová značka: 4 Cz 7/82

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu, Pracovní úraz

Předpisy: 65/1965 Sb. § 190 ods. 1 99/1963 Sb. § 127

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobca sa žalobou domáhal priznania náhrady škody, ktorá mu vznikla ako následok infarktu myocardu, ktorý bol u neho pracovným úrazom. Uvedené ochorenie bolo zistené 14. 9. 1978 po skončení nočnej smeny, počas ktorej robili pracovný úkon s loďami, pri ktorom hrozila havarijná situácia. Infarkt myocardu bol v príčinnej súvislosti a priamym následkom tejto mimoriadnej práce, po skončení ktorej pocítil bolesť pri srdci a trpnutie ľavej ruky.

Obvodný súd Bratislava 1 rozsudkom vyhovel žalobe a zaviazal žalovanú organizáciu zaplatiť žalobcovi 35 779 Kčs s 3 úrokami od 13. 6. 1979 do zaplattenia a plniť mu náhradu uchádzajúceho zárobku vo výške 1080,25 Kčs mesačne, ako aj trovy konania 6317,50 Kčs a zaplatiť súdny poplatok 3000 Kčs i znalecké trovy v sume 205 Kčs na účet obvodného súdu. Po zhodnotení vykonaného dokazovania bol súd prvého stupňa toho názoru, že žalobca utrpel pracovný úraz (infarkt myocardu), ku ktorému došlo v dôsledku veľkého psychického vypätia počas výkonu práce za mimoriadnych okolností. Vychádzal pritom bez ďalšieho z posudku znalca - lekára. Pokiaľ ide o výšku náhrady škody, priznal súd žalobcovi náhradu za bolestné, za sťaženie spoločenského uplatnenia a náhradu za stratu na zárobku.

Na odvolanie obidvoch účastníkov sa vecou zaoberal Mestský súd v Bratislave, ktorý svojím rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa; stotožnil sa s jeho skutkovými a právnymi závermi.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že súdy obidvoch stupňov porušili svojimi rozhodnutiami zákon.

Z odôvodnenia:

Ak došlo u pracovníka pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním k poškodeniu na zdraví alebo k jeho smrti úrazom, zodpovedá za škodu tým vzniknutú organizácia, v ktorom bol pracovník v čase úrazu v pracovnom pomere (§ 190 ods. 1 Zák. práce). Zákonník práce 1) ani predpisy tento zákon vykonávajúce bližšie nedefinujú, čo treba považovať za pracovný úraz. Vychádzajúc z účelu tejto zákonnej úpravy a podmienok, do ktorých sa pracovníci pri výkone svojej práce dostávajú, treba v každom jednotlivom prípade osobitne hodnotiť, či ide o pracovný úraz. Úrazom sa rozumie porucha zdravia vyvolaná vonkajšou príčinou. 2) Za pracovný úraz sa považuje porušenie zdravia (poškodenie telesné, ale i psychické), ktoré bolo pracovníkovi spôsobené pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním, nezávisle od vôle pracovníka krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších vplyvov. O pracovný úraz ide aj v tých prípadoch, ak pracovník pri práci, na ktorú nebol zvyknutý a ktorá bola neprimeraná jeho možnostiam, bol nútený okamžitým, náhlým vypätím síl prekonávať vonkajší odpor a zvýšiť tak náhle, neobvykle a nadmerne svoju námahu. Pritom však musí byť preukázaná príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia a úrazovým dejom, čo znamená, že príčinou následku, odškodnenia ktorého sa pracovník domáha, musí byť námaha z telesnej alebo duševnej práce. Stačí pritom, keď bola jednou z príčin, a to príčinou podstatnou. Pri vzniku poškodenia zdravia, vyvolaného pracovným úrazom, môžu spolupôsobiť aj iné faktory (vrodené alebo získané), ktoré vyvolávajú v organizme neobvyklé podmienky.

Uvedené závery platia aj pri posudzovaní srdcových infarctov ako pracovných úrazov; aj v tomto prípade môže ísť o úrazový dej, ak došlo k poškodeniu zdravia, ktoré nastalo pri náhlom vypätí síl, veľkej námahe, nezvyklom úsilí, keď pracovný výkon presahoval hranice obvyklej každodenne vykonávanej práce, alebo ak práca bola vykonávaná v hraniciach obvyklej ťažkej práce, ale za nepriaznivých okolností, alebo šlo síce o obvykle namáhavú prácu, pre ktorú však organizmus nebol prispôsobený alebo na ktorú svojimi schopnosťami nestačil. Bezprostrednou príčinou vyvolávajúcou infarkt myocardu môže byť totiž aj psychické trauma, jednorázové preťaženie pri plnení osobitne ťažkých úloh (pozri výklad uverejnený pod č. 11/1976, str. 30, a pod č. 28/1980, str. 193, ods. 2 a 3, Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk).

Žalobca tvrdil, že príčinou infarktu myocardu u neho bolo duševné vypätie pri výkone práce, pri ktorej hrozilo, že môže dôjsť k zrážke lodí a tým aj k značnej škode. Nešlo o bežnú situáciu pri výkone jeho práce.

Súdy obidvoch stupňov však nevykonali dostatočné dokazovanie na preukázanie uvedeného úrazového deja. Súd prvého stupňa síce podrobne vypočul žalobcu aj svedka J. B. na priebeh práce, ktorú žalobca označuje ako úrazový dej, nevypočul ich však jednoznačne na otázku, v čom sa tento výkon práce odlišoval od iných prípadov. Aby mohol súd túto otázku posúdiť, mal vypočuť predovšetkým žalobcu na náplň jeho práce, či bežne vykonával operáciu, o akú išlo v danom prípade, za obdobných alebo rovnakých okolností, alebo či išlo o mimoriadnu úlohu. Na tie isté okolnosti mal súd vypočuť aj svedka J. B., prípadne ďalších pracovníkov, ktorí sa na pracovnej operácii zúčastnili, prípadne ju sledovali. Len po takomto doplnenom dokazovaní mohol súd urobiť záver, či u žalobcu došlo k niektorej z uvedených situácií, charakterizujúcich úrazový dej pri infarkte myocardu. V prípade, že by sa po doplnení dokazovania ukázalo, že ide o posúdenie skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, mal súd ustanoviť znalca z oboru nautiky (§ 127 O. s. p.); takéto dokazovanie súd prvého stupňa nariadil na pojednávaní 9. 10. 1980, zo spisu však nie je zrejmé, prečo od neho upustil.

Súdy obidvoch stupňov nevykonali dostatočné dokazovanie ani na otázku príčinnej súvislosti medzi

poškodením zdravia žalobcu a úrazovým dejom, teda na otázku, či príčinou následku, odškodnenia ktorého sa žalobca domáha, je námaha (stresová situácia), do ktorej sa dostal pri plnení pracovných úloh. Nestačí iba samo pripustenie možnosti zhoršenia zdravotného stavu v dôsledku úrazového deja. Na uvedenú okolnosť si súdy vyžiadali znalecký posudok od znalca - odborného lekára; jeho znalecký posudok nie je však v otázke príčinnej súvislosti úrazového deja s poškodením zdravia, následkov odškodnenia ktorého sa žalobca domáha, jednoznačný. Vo svojej výpovedi na pojednávaní 2. 6. 1981 na odvolacom súde na jednej strane znalec uviedol, že príčinou infarktu žalobcu bola stresová situácia, ak k nej došlo; v ďalšej časti výpovede posudok opravil v tom zmysle, že ide o príčinnú súvislosť veľmi pravdepodobnú. Nedostatkom pri nariadení znaleckého dokazovania bolo to, že súdy nedali znalcovi dostatočné skutkové podklady o úrazovom deji, ani svoj záver o tom, že k nemu došlo a za akých okolností. Odvolací súd sa dopustil pochybenia aj v tom, že neodstránil rozpor vo výpovedi znalca o príčinnej súvislosti medzi úrazovým dejom a poškodením zdravia žalobcu - infarktom myocardu.

Z uvedených dôvodov došlo v rozhodnutiach súdov obidvoch stupňov k porušeniu zákona v ustanoveniach § 6, § 127 ods. 1, § 132 a § 153 ods. 1 O. s. p. a v rozhodnutí odvolacieho súdu aj v ustanoveniach § 211 a § 219 O. s. p. v súvislosti s ustanovením § 190 ods. 1 Zák. práce.

1) zákon č. 65/1965 Zb. (ktorého úplné znenie so zmenami a doplnkami bolo vyhlásené pod č. 55/1975 Zb.)

2) Porov. č. 27/1962 a č. 1/1963 Zbierky rozhodnutí a oznámení súdov ČSSR a č. 11/1976 (str. 30) a č. 28/1980 [str. 193] Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk.